

Processierupsen duurzaam bestrijden

De eikenprocessierups komt in onze regio veel voor omdat we hier simpel-weg veel eikenbomen hebben. Maar dat is niet alles, deze eiken staan ook nog vaak bij elkaar. Daardoor gaan de rupsen in een soort processie van de ene naar de andere eikenboom. Nesten kunnen niet alleen in de boom komen, maar ook op de stam, aan de stamvoet, in de grond naast de stam en onder de takken en takaanhechtingen van de boom.

Wat kun je doen?

- **Zorg voor schaduw rond de stam** van de eiken, zodat de bomen minder aantrekkelijk worden voor de eikenprocessierups die houdt van het warme zonlicht. Bijvoorbeeld door struiken te planten.
- **Zorg voor veel verschillende bomen** door elkaar. Zo wordt een processie van de ene naar de andere eikenboom moeilijker.
- Wil je toch graag eikenbomen planten? Doe het dan eventueel in groepjes bij elkaar, maar **zeker niet in rijen**. Ook weer om het de rups moeilijk te maken op processie te gaan en zo steeds verder te komen
- **Laat het stamschot van de eik staan** tot na het zomerseizoen. Dat zijn de takken die vanuit de stam of wortels groeien en die je normaal gesproken snoeit. Ook dit belemmert de processie.

Maak je omgeving aantrekkelijk voor vijanden van de rups

De eikenprocessierups heeft natuurlijke vijanden. Soorten die van nature in Nederland voorkomen en die steeds beter de rupsen vinden. Dit zijn:

Mezen

Vleermuizen

Sluipwespen

Gaasvliegen

Zweefvliegen

Door het leefgebied voor deze natuurlijke vijanden te optimaliseren, komen er meer natuurlijke vijanden en wordt de eikenprocessierups op een natuurlijke wijze bestreden.

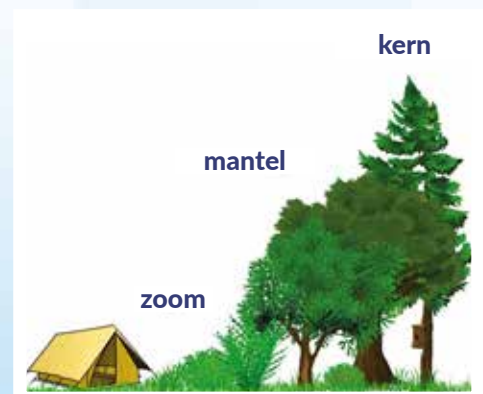
Wat hebben de natuurlijke vijanden nodig?

Hoe zorg je dat deze soorten zich thuis voelen op je bedrijf? Natuurlijk heeft ieder dier zijn eigen eisen, maar ze moeten in elk geval kunnen schuilen en eten.

Wat kun je doen?

- **Hang nestkasten op voor mezen.** Tips voor het plaatsen van de kasten:
 - Hang de kastjes op de boom aan de noordoostzijde. Anders wordt het te warm in de nestkastjes door de zon.
 - De plek moet redelijk rustig zijn.
 - De hoogte is niet zo belangrijk.
 - Maak de nestkastjes binnenin schoon in de herfst. Dan blijven er geen parasieten in achter.
 - De kasten moeten minimaal 15 meter uit elkaar hangen.

- **Voer de vogels in de winter goed bij.** Stop met voeren als de eikenprocessierupsen uitkomen, dit is meestal in april, zodra het warmer wordt. Je stimuleert de vogels dan om de rupsen als voedsel te gaan gebruiken.
- **Hang kasten op voor vleermuizen.** Tips voor het plaatsen van de kasten:
 - Hang de kast met de voorkant naar het zonlicht, zuid of zuidwest. Vleermuizen zijn echte warmteliefhebbers.
 - De plek moet redelijk rustig zijn.
 - Hang de kast minimaal 3 meter hoog.
 - Bij voorkeur in de lente, maar kan het hele jaar door.
 - Bijvoorbeeld aan een gebouw of een stevige boom.
 - Maak de aanvliegroete vrij, dus verwijder takken of bladeren voor de ingang.
- **Koop zakjes larven,** bijvoorbeeld via internet. Gaasvlieglarven (*Chrysoperla carnea*) en 2-stippelig lieveheersbeestjes (*Adalia bipunctata*) eten bladluizen, maar ook jonge rupsen, waaronder eikenprocessierupsen. Uitzetten van de larven van deze insecten is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden en moet gebeuren zodra de eikenprocessierupsen zijn uitgekomen, dus rond april. (zie Achtergrondinformatie)
- **Werk minder netjes,** laat bijvoorbeeld afgevallen blad liggen. Insecten leven in de bladeren; fijn voor hen en ze vormen voedsel voor vogels. Het is ook goed voor de bodem: insecten eten de blaadjes en maken daar compost van.
- **Zorg voor voedsel** door te kiezen voor diverse soorten planten en een geleidelijke overgang van lage beplanting van kruidachtige beplanting (zoomvegetatie), via struiken naar hogere struiken (mantelvegetatie) en bomen (kernvegetatie).

- **Zaai diverse wilde bloemen** (najaar of vroege voorjaar) als voedsel. Voordelen: het is goedkoop, zorgt voor prachtige uitstraling van je bedrijf richting je gasten. Er zijn al speciale zaadmengsels voor dit doel ontwikkeld.
- **Ook bloembollen helpen;** bijvoorbeeld een mengsel van narcissen, krokussen, blauwe druifjes, anemonen, botanische tulpen en Chionodoxa (Sneeuwroem). Plant ze in het najaar in de buurt van eikenbomen en laat ze lekker verwilderen.
- **Kies verder voor autochtoon** (in Nederland gekweekt) plantmateriaal dat van nature in de streek voorkomt.
- **Gebruik geen biologische bestrijdingsmiddelen** zoals parasitaire nematoden, omdat zij niet alleen de plaagdieren bestrijden maar ook de insecten die natuurlijke vijanden zijn;
- **Maai gefaseerd**, waarbij je rekening houdt met de biodiversiteit van planten en dieren, ook wel sinusbeheer genoemd. Dat is goed voor veel vlinders, bijen en vogels. Zo is er altijd wel voedsel te vinden voor een vijand van de processierups.

Beperk overlast voor je gasten op het hoogtepunt

Het hele jaar door werken bedrijven en overheden aan het voorkomen van een processierupsenplaag. Dit heeft een lange adem nodig. Het is dus goed mogelijk dat je ook volgend jaar nog last hebt van de processierups. De meeste overlast is er tussen half mei en half juli. Vervelend voor jou als leisure-ondernemer, want dan zijn er natuurlijk juist veel gasten.

Wat kun je doen om de overlast te verminderen in het seizoen zélf?

- **Let bij de inrichting van je terrein op** waar je speeltoestellen, bankjes of vuilnisbakken zet. Is het mogelijk de ruimte dicht bij eikenbomen leeg te laten in de maanden mei-juli? Doe dit dan om besmetting te voorkomen.
- **Zuig bij te veel overlast de nesten weg** of laat dit doen. Laat je in ieder geval goed voorlichten hoe je dat doet.
- **Vertel aan je gasten hoe het ervoor staat.** Wees eerlijk waar wel én waar juist geen overlast op je terrein en in de omgeving is. Zet fietsroutes uit die 'veilig' zijn. Vertel ook wat je allemaal op je eigen bedrijf doet om het te voorkomen.
- **Parkeer geen auto's onder zwaar besmette bomen.** Ook geen vrachtwagens van leveranciers voor laden en lossen. Dit om besmetting te voorkomen.
- **Laat gasten geen tent, camper of caravan plaatsen** onder besmette bomen. Is er toch sprake van besmetting? Dan is goed afspoelen met water de eerste actie. Bij caravans is het belangrijk om de ramen goed te zemen en de voortent goed af te spoelen. Blijven er toch brandharen achter in het tentdoek? Dan helpt chemisch reinigen.

- **Pas op met huisdieren van gasten.** Honden en katten lopen risico doordat ze aan nesten snuffelen of rupsen in hun bek pakken. Voorkom dit door gasten te vragen geen huisdieren mee te nemen of ze aan te lijnen of binnen te houden tijdens hun verblijf.

Achtergrondinformatie

Waarom komt de eikenprocessierups hier voor?

De eikenprocessierups nestelt zich in eikenbomen. Dit is de meest voorkomende boom in Nederland en daarom ideaal voor de verspreiding van de eikenprocessievlinder. Eiken worden veel gebruikt als laanbomen langs de wegen. Hier krijgen de eiken veel zonlicht en ondergroei ontbreekt. Het omliggende landschap is vaak eenzijdig en wordt intensief beheerd. Hiermee zijn de eiken langs lanen en wegen een ideale plek voor de eikenprocessierups. In bossen met meer diversiteit in de begroeiing komt de eikenprocessierups dan ook veel minder voor.

Hoe ontwikkelt de rups zich van ei tot vlinder? En wanneer leidt dat tot welke overlast? Dat zie je hier:

